Przegląd polityczny.

Kraków, 31 grudnia

Pod koniec roku dzienniki rosyjskie w szowinizmie swoim dostają formalnego zawrotu głowy. *Swiet* zamieszcza artykuł o zbrojącej się Austryi, w którym na wypadek wojny przepowiada monarchii habsburskiej konieczną klęskę i niesławny upadek, a to z powodu różnorodności jej składu. Twierdzi szowinista rosyjski, że „gdy Austrya wypowie wojnę wszystkie żywioły niezadowolone z niej ruszą się, licząc na pomoc Rosyi“... „Jeżeli wypadki wywołają Austryę za Dunaj — to któż zaręczy, że zajęcie przez nią Belgradu nie postawi na porządku dziennym idei o carstwie Duszana?“... „Jeżeli tu madiary pójdą w krwawy taniec, to któż będzie bronił Karpat od źródeł Wisły do Dunaju, nad którym mieszka plemię, mające swych braci w Siedmiogrodzie, gotowych poświęcić życie za Dacyę? Wtedy i Tyrolczycy na południu domyślą się kim są, wtedy i Ruś Czerwona pomyśli o ostatecznem obaleniu jarzma starego, zechce pójść w domowe progi i wypowie swoje zdanie bez obłudy, nie tak, jak je wypowiada teraz w parlamencie, przy uściśnieniu dłoni mowcy. Gdy dach zapłonie nad głowami Staroczechów i oni też zastanowią się, gdzie jest zbawienie ich narodowości, podmywanej falami morza germanizmu; czy w rozpadającej się Austryi, lub w Rzymie, czy też w słowianizmie, zmartwychwstającym do nowego życia? I Polacy ukorzą się wobec losu. I stanie się, iż mówiąc słowami nieboszczyka Czerkaskiego, wypowiedzianemi w r. 1867 w Moskwie, na wystawie etnograficzno-słowiańskiej, rodzina słowiańska nie poskąpi błędnemu synowi, wracającemu na jej łono, tuczonego cielca i przyzwie go do stołu. A Niemcy? Czy zechcą zbawiać Austryę? I jakiżby miały w tem rachunek? Niemcy przywłaszczą sobie poprostu oddzielone od nich kraje austryackie niemieckie“.

Przywykliśmy już do podobnych wybryków rosyjskiego szowinizmu — ale ten należy jednak do niezwykłych. Możemy tylko krótko odpowiedzieć, że jeżeli rosyjscy działacze liczą na to, iż ktokolwiek może łaknąć rosyjskiej wolności — to się zawiodą ciężko. Czyż doświadczenie z Bułgaryą nie starczyło im jeszcze, aby przekonać, jak ludom słowiańskim smakuje opieka Rosyi i jej rządu? Co do Polaków zaś — to chyba sam autor artykułu śmiał się, gdy nam owego „tuczonego cielca“ stawiał jako ponętę. Znamy my dobrze wasze cielce!

Z Wiednia.

Stosownie do uchwalonego przez delegacye budżetu na dalszy rozwój armii wydał cesarz, jak czytamy w ostatnim Dzienn. rozp. wojskowych, rozporządzenie, mocą którego wchodzą w życie następujące nowe posady w wojsku: „Komendanta miasta dla Lwowa z rangą generał majora; systemizowana posada jednego pułkownika, przydzielonego do generalnego inspektora piechoty i trzech majorów, jako szefów generalnego sztabu przy dywizyach kawaleryi we Wiedniu Lwowie i Krakowie, wreszcie posada jednego majora, jako szefa sztabu jeneralnego dla Przemyśla, skutkiem czego sztab jeneralny zwiększa się o jednego pułkownika i czterech majorów. Nadto powstaje od 1 stycznia b. r. 14 nowych posad oficerów sztabowych jako referentów przy komendach terytoryalnych. Zwiększony zostanie także, stósownie do uchwalonych funduszów, liczebny stan oficerów we wszystkich oddziałach armii: w piechocie, artyleryi, kawaleryi i t. d.

Naczelny komendant austryackiej marynarki br. Sterneck zrobił spostrzeżenie, że Rumunia wystawia sobie na dolnym Dunaju flotyllę wojenną! Poniżej Żelaznej Bramy spotkano jeden większy okręt wojenny rumuński, objętości 1200 ton i 8 łodzi kanonierskich, doskonale uzbrojonych. Rząd rumuński zamierza podobno wzmocnić jeszcze tę flotyllę wojenną. Jest to naruszeniem 15 artykułu traktatu berlińskiego, który wyraźnie stanowi, że okrętom wojennym nie wolno kursować po Dunaju na przestrzeni między Żelazną Bramą a ujściem rzeki, z wyjątkiem statków, wykonujących policyjną i cłową służbę.

W tym duchu złożył br. Sterneck raport ministerstwu wojny, które odniosło się znowu do ministerstwa spraw zagranicznych, a to nawiązało za pośrednictwem poselstwa austryackiego w Bukareszcie „przyjazne“ rokowania w tej sprawie z rządem rumuńskim. Widocznie Rumunia nie wycofała swej floty z Dunaju, bo br. Sterneck po raz wtóry przedłożył ministerstwu wojny memoryał, w którym domaga się utworzenia austryackiej flotylli wojennej na Dunaju, w przeciwnym bowiem razie, zwłaszcza wobec rozszerzenia łożyska Dunaju pod Żelazną Bramą, większe nawet statki nieprzyjacielskie wtargnąćby mogły na wody austryackie. Ministerstwo wyznaczyło osobną komisyę, która podzielając zapatrywania Sternecka, zajęła się wyszukaniem stosownego miejsca na założenie warsztatu okrętowego, gdzieby zbudować można wojenną flotę na Dunaju.

Nie podlega więc wątpliwości, iż najbliższe delegacye spotkają się z żądaniem kredytu na wystawienie tej floty.

Z sejmu czeskiego.

Równocześnie z galicyjskim obradować będzie w „złatej Pradze“ sejm czeski. Załatwienia dwóch [illegible]ych spraw domagają się Czesi od tego sejmu: założenia banku krajowego i czeskiej akademii umiejętności i sztuki.

[Pi]erwsza z tych instytucyi powinnaby pogodzić interesa zarówno Czechów, jak Niemców, [n]ie powinnaby potrącać struny zawiści politycznej obu narodów, zamieszkujących jeden i ten [sa]m kraj. Mimo tego dały się już ze strony Niemców słyszeć głosy niezadowolenia, które mogą [zni]weczyć cały plon ufundowania banku krajowego.

[N]atomiast zdaje się, iż czeska akademia umiejętności, pomimo całej niechęci Niemców, otrzyma na tej sesyi stosowne od kraju fundusze. Że [jedn]ak nie obejdzie się przy tej sposobności bez [wyb]uchów zawiści, dowodem tego już dzisiaj pojawiające się w berlińskiej *National Ztg* napady na Gautscha, iż zbyt wielkie w sprawie tej akademii czyni Czechom ustępstwa.

Z Niemiec. Starokonserwatywni przeciw kanclerzowi. Sejm pruski.

Do znanego kartelu stronnictw, popierających politykę ks. Bismarka i nawzajem przezeń popieranych, należą narodowo-liberalni i wolnokonserwatywni; staro-konserwatywni nie tylko nie należą do obozu kanclerza, ale od czasu do czasu objawiają niezadowolenie z jego polityki. Pokazało się to teraz z powodu broszury Cremera, który był kandydatem na posła w Berlinie, a politycznie należał do przyjaciół reakcyjnego kaznodziei Stöckera. Ten Cremer otrzymał 10 000 marek od bankiera Bleichroedera za cofnięcie swej kandydatury. Po wyborach zapytano się, co się z temi pieniędzmi stało, jeżeli Cremer nie zatrzymał ich dla siebie. Otóż w pomienionej broszurze twierdzi Cremer, że te pieniądze oddał na cele wyborcze do dyspozycyi stronnictwa kartelowego. Przy tej sposobności opowiada ciekawe rzeczy o stosunku różnych stronnictw do ks. kanclerza. Przewodnicy stronnictwa starokonserwatywnego — według zeznań tegoż Cremera — mieli mu wyraźnie powiedzieć: Ale co się pan troszczysz o ks kanclerza? My już dawno przestaliśmy się o to troszczyć; dla nas główną rzeczą jest polityka samoistna. Wyścigamy Bismarka, jeżeli nie zmieni swej polityki“. Z tego wynikałoby, że partya starokonserwatywna i reakcyjna pod wodzą Stoekera i Hammersteina nie tylko ma ochotę usunąć Bismarka lub zmusić go do zmiany polityki w duchu reakcyjnym. ale że widocznie ma jakąś podstawę na której się opiera w swoich zamysłach. Stoeker jest kaznodzieją nadwornym i ma wielkie wpływy u dworu. Przypominamy przy tej okazyi o głośnem swego czasu zgromadzeniu u hr. Waldersee, na którem był obecnym teraźniejszy cesarz, a wówczas jeszcze następca tronu i Stoeker. Od tego czasu nic się nie zmieniło, oprócz że hr. Waldersee z generalnego kwatermistrza został w miejsce Moltkego szefem sztabu generalnego, — a na kazaniach Stoekera był już kilka razy sam cesarz. Z tego widać, że reakcya u dworu wzrasta i obraca się przeciw dominującemu wpływowi Bismarka.

Według zaręczeń dziennika *Post* sejm pruski na najbliższej sesyi zajmie się wnioskami rządu o reformie podatków bezpośrednich, w celu ulżenia ciężarów, ponoszonych przez szerokie masy ludności na rzecz państwa i administracyi gminnej. Ulgi podatkowe dla tej wielkiej masy opodatkowanych są tem konieczniejsze, odkąd przez reformę podatku gorzelnianego podniesiono cenę wódki, a przez wysokie cła od zboża podniesiono cenę artykułów żywności.

Pruski minister oświaty i wyznań zajęty jest obecnie roztrząsaniem kwestyi, co się ma stać z funduszem, jaki się uzbierał podczas walki kulturnej na mocy t. z. ustawy obrocznej po części przez niewypłacanie pensyi księżom, po części przez sekwestrowanie ich dochodów. Fundusz ten urósł do przeszło 16 milionów marek. Według *Schl. Ztg.* fundusz ten będzie obrócony na cele kościoła katolickiego. W tej sprawie spodziewają się odnośnego wniosku rządowego może już na przyszłej sesyi sejmu pruskiego.

Z Petersburga.

W petersburskich kołach politycznych mówią, że car jest wielce niezadowolniony z zachowania się jego braci wielkich książąt Włodzimierza i Aleksego. Korespondent *Staat. Corr.* podaje obszerną wzmiankę o tej pogłosce, łącząc je z katastrofą pod Borkami. Według tej korespondencyi car spodziewał się że książęta, którzy bawili wówczas w Paryżu, powrócą natychmiast po katastrofie na uroczysty wjazd cara do Petersburga. Tymczasem otrzymał car telegram, w którym wielcy książęta go zapytują, czyli mają powrócić. Car im na to odpowiedział, że nie mają sobie w używaniu przyjemności przeszkadzać, w istocie też pozostali. Gdy po skończonym urlopie powrócili, przyjął ich bardzo chłodno i nie omieszkał im wyrazić niezadowolenia z powodu takiego postępowania. Nadto nie miał się carowi podobać ich sposób życia w Paryżu, ich stosunki z politycznemi osobistościami francuskiemi, ich przeglądy wojsk francuskich, gdzie przecież tylko jako prywatni w najściślejszem *incognito* mieli przebywać.

Wiadomość o niełasce cara dla wielkiego księcia Włodzimierza, który był dotąd ulubieńcem Aleksandra III i jego prawą ręką, łączą w Petersburgu także ze zmianą, jaka nastąpiła w zapatrywaniach cara na wewnętrzne położenie i potrzeby Rosyi, a na dowód tej zmiany przytaczają zachwianie projektu Tołstoja, dotyczącego reorganizacyi ziemstw.

Zwrócono uwagę, że w Radzie stanu, jaka zebrała się pod przewodnictwem W. ks. Michała, przeciwko polityce hr. Tołstoja wystąpił także i to w sposób nader ostry. oberprokurator synodu Pobiedonoscew, który, jak wiadomo, zna dokładnie intencye i życzenia cara. Wobec tego ustąpienie min. Tołstoja, który dotąd uważany był za wszechwładnego, zdaje się być niewątpliwem. Niejaką wskazówką zmiany prądu w wewnętrznej polityce rosyjskiej może być i ta okoliczność, że *Now. Wr.* i inne dzienniki petersburskie, które nigdy nie występują wbrew panującemu nastrojowi rządu, odzywają się z największem uznaniem i pochwałami o działalności hr. Loris-Melikowa, znanego antagonisty politycznego i nieprzyjaciela hr. Tołstoja.

Z Serbii.

Wczoraj miało się odbyć drugie posiedzenie wielkiej skupczyny w celu ukonstytuowania prezydyum. Kandydatem na prezydenta jest Tauszanowics, na wice-prezydenta Rista Popowics; skrajni radykaliści upadli zupełnie. Jak się spodziewano, otwarcie posiedzenia miało się odbyć prostym dekretem królewskim, odczytanym przez prezesa gabinetu bez wszelkich zewnętrznych okazałości. Król zgodził się na to, aby wypracowany projekt konstytucyi przekazać osobnej komisyi, która zbadawszy go w sprawozdaniu przed skupczyną zaproponuje przyjęcie bez dyskusyi i bez zmiany. Stanie się to według wszelkiego prawdopodobieństwa we środę, poczem skupczyna będzie rozwiązaną.

Do ostatecznego porozumienia się stronnictwa radykalnego z królem przyczyniło się wiele to, iż król zgodził się na włożenie w projekt konstytucyi ustępu, według którego oddanie armii serbskiej pod komendę obcego państwa w razie zawikłań wojennych może się odbyć jedynie za zezwoleniem skupczyny. Przez to uspokoił król resztkę obaw tego stronnictwa co do stosunku Serbii do Austro-Węgier.

Liczba oponujących posłów wynosi zaledwie ośmdziesiąt; mieli oni zamiar zażądać zmian niektórych ustępów projektu, ale ułożony sposób postępowania zapobiegnie szczegółowej dyskusyi, i wnoszeniu poprawek. To wywołało niechęć u jednej grupy słuchaczów uniwersytetu; wyrazem tej niechęci był memoryał do grupy skrajnych radykałów doradzający odrzucenie konstytucyi. Z tego źródła prawdopodobnie wyszła demonstracya, jaką urządzono przed domem poselstwa austro-węgierskiego, gdzie powybijano okna, oraz przed kilku domami obywateli austryackich.

Z Sofii.

Sobranie bułgarskie ukończyło wczoraj w niedzielę swoje czynności, uchwaliwszy w sobotę budżet wydatków, ustawę o budowie dwu linii kolejowych i ustawę o pożyczce, która ma być zaciągniętą po części na pokrycie niedoboru, jaki pozostał skutkiem budowy kolei z Wakarelu przez Sofię do granicy serbskiej, a po części na wybudowanie owych dwu linii projektowanych. Pomyślne ukończenie narad sobrania i spokojne przebycie przesilenia gabinetowego wykazało, że naród bułgarski należycie kierowany, zdolny jest rządzić się sam bez wszelkiej opieki obcej. Rząd, który mimo rozlicznych przeszkód, stawianych mu przez intrygi rosyjskie, potrafił utrzymywać w kraju ład i porządek i naród, który przez swych reprezentantów umiał zachowywać się godnie wobec danej sytuacyi, dają dowód dojrzałości politycznej; w tem jest rękojmia, że i w przyszłości naród nie da się sprowadzić na bezdroża i nie da się nadużywać za narzędzie obcych intryg.

Nekrologia polska za r. 1888.

Styczeń: Leonard Sowiński, poeta i literat. Roman Wierzchlejski, znakomity prawnik. Ewa z Ottów Litwińska, wdowa po oficerze wojsk Napoleońskich. Anna z Młokosiewiczów hr Leonowa Potocka, ofiarna patryotka. Ksiądz Konrad Sciborowski, żołnierz z r 1831, kanonik i proboszcz w Krzeszowicach. Franciszek Drebszak, pedagog. Ks. Wojciech Kowalik, honorowy radca konsyst., proboszcz w Nowym Sączu. Michał Skarżyński, weteran wojsk polskich z 1831 r., ozdobiony krzyżem *virtuti militari*. Celina z hr. Badenich hr. Adamowa Starzeńska. Izydor hr. Dzieduszycki, autor „Patryotyzmu w Polsce“. Maksymilian Witkowski, podporucznik I pułku strzelców z 1831 r. Tytus Aleksander Zienkowicz, zastępca naczelnika Warszawy z organizacyi narodowej w 1863 r., dwukrotnie więzień stanu, później urzędnik Wydziału krajowego. Wincenty Mamocki, żołnierz z 1863 r. Władysław Giełżyński, technik, dyrektor dróg żelaznych w Brazylii. Antoni Gierowski, artysta malarz. Zacharyasz Łochenski, gorliwy kapłan i patryota. Stanisław Lessel, oficer gener. sztabu z r. 1831. Stanisław Rudziński, profesor zwany przyjacielem młodzieży. Ludwik Myszkowski, zdolny adwokat. Bogusław Longchamps, lekarz, żołnierz z r. 1831, więzień stanu, zasłużony patryota Witalis Smochowski, b. dyrektor teatru lwowskiego, niegdyś pierwszorzędny artysta dramatyczny. Ks. Jan Droździewicz, emeryt profesor Uniw. Jagiellońskiego. Władysław Langie, technik, prawy patryota. Leon Orzechowski, pedagog. Hr. Karol Czarnecki, komandor papieskiego orderu Zbawiciela, filantrop Karol Tulszycki, kapitan wojsk polskich z 1863 r. Wincenty Stojak, żołnierz I pułku strzelców z 1831 r. Wincenty Majewski, głośny prawnik. Antoni Popławski, weteran z 1831 r.

Luty: Tomasz Wołowski, organizator straży ogniowych w Królestwie Polskiem. Stanisław Błociszewski, oficer z 1831 r., ozdobiony złotym krzyżem *virtuti militari*, uczestnik walk z 1846, 1848 i 1863 r., dwukrotnie skazywany na śmierć za przestępstwa polityczne. Edward hr. Czapski, więzień stanu w 1863 r., sybirak Floryan Mokrzecki, Dominikanin, wygnaniec, zacny patryota. Mikolasz Karol. prezes kraj. Tow. kupców i przemysłowców Ignacy Marczewski (Gustaw Meinert), historyk i publicysta. Honorata z Mroczkowskich Drohojowska, ofiarna patryotka. Kornel Heinrich, radca budownictwa. Aniela z Kainatów Ruszczyńska, nauczycielka, patryotka. Agnieszka Klipunowska, gorąca patryotka, więziona 13 miesięcy pod zarzutem należenia do spisku Juliana Goslera. Augustyn Szmurło. znakomity filolog. Józef Wosiński, prawnik. Antoni Syroczyński, wychodźca. Franciszek Stawiarski, pułkownik z 1831 r., ozdobiony krzyżem *virtuti militari*, b. szef sztabu głównego wojsk polskich. Jan Sokulski, żołnierz z 1831 r. Rajmund Majewski, więzień stanu. Jan Nepomucen Janowski, jeden z założycieli Tow. demokratycznego we Francyi, autor licznych broszur. Salomea z Krajewskich Callierowa, matka pułkownika wojsk polskich z 1863 r Edmund Hieronim Zabłocki, poseł do sejmu pruskiego. Ignacy Hawranek, zdolny chemik. Franciszek Momocki, ślusarz, gorący patryota.

Marzec: Bolesław Swiętorzecki, zasłużony patryota, wychodźca z 1863 r. Józef Schürer, organizator pierwszej we Lwowie opery polskiej za pierwszej dyrekcyi Dobrzańskiego. Ksiądz Seweryn Horbaczewski, kanonik, przyjaciel ludu wiejskiego. Mieczysław Bobrowski, członek Rady powiatowej w Pilznie. Feliks Piotrowski, radca mag. w Krakowie. Mieczysław hr. Dunin Borkowski, członek organizacyi narodowej z 1863 r, więzień stanu. Tekla z Wołkowiczów Zielińska, wdowa po oficerze z 1831 r. Franciszek Nowotny, pedagog. Teodor Żylewicz, ceniony lekarz wileński. Włodzimierz Czacki, kardynał Karol Rafał Pieniążek, weteran z 1831 r., więzień stanu w r. 1863. Jan Bańkowski, szewc, patryota. Seweryn Smarzewski, poseł na Sejm i do Rady państwa, b członek Wydziału krajowego Aleksander Gorayski, członek organizacyi narodowej w 1863 r. Walerya z Łepkowskich Studzińska, zasłużona obywatelka. Władysław Sabowski (Wołody Skiba), literat i publicysta. Gerwazy Gzowski, dwukrotnie skazywany na Sybery, gdzie przeżył 20 lat Romuald Starkel, redaktor *Szkoły*, zasłużony pedagog, autor licznych prac w tym zakresie. Paweł Przedpełski, oficer artyleryi z 1831 r., wychodźca, filantrop. Michał Perlmuter, lekarz, dobroczyńca młodzieży. Daniel Pietkiewicz, oficer ułanów z 1831 r. Antoni Strusiński, kapitan gwardyi z 1831 r., Adam Żychoń, żołnierz z 1863 r., przemysłowiec. Kazimierz Jarochowski, głośny historyk i poseł z Wielkopolski. Kazimierz Kamiński, żołnierz z 1863 r. Jan Nepomucen Wański, weteran z 1831 r., wychodźca, znakomity muzyk. Hr. Marceli Krasicki, marszałek województwa wołyńskiego, więzień stanu w 1863 r. Karolina z Kodrębskich Chełchowska, głośna niegdyś aktorka. Bolesław Spausta, literat i dziennikarz, współredaktor *Kuryera Lwowskiego*

(C. d. n.).

Kronika.

Kraków, 31 grudnia.

W feletonie zaczynamy z Nowym Rokiem nowelkę Michała Bałuckiego: „*Dwie wilie*“, świeżo nakreśloną na tle stosunków krakowskich, — jedną z tych prac ulubionego autora, które pisząc, rzecby można, że pióro nie w kałamarzu, ale w sercu maczał.

W dalszym szeregu przygotowanych do druku utworów belletrystycznych damy w feletonie pierwszeństwo powieści Jana Zacharyasiewicza, osnutej na tle historycznem z czasów porozbiorowych, pod tyt „*Nieboszczka*“. Nie uprzedzając czytelników o jej osnowie, możemy tylko powiedzieć, że stanie ona w szeregu najznakomitszych utworów powieściopisarza, który epokę służącą za tło tej najnowszej swej pracy, najbardziej może mistrzowskim maluje pędzlem. Czytelnicy nasi przypominają sobie żywo nowelle jego, należące do tego cyklu, drukowane w *N. Reformie*, jak: „Polska miłość“, „Król socyalista“, „Słomiany człowiek“ i t. p.

Posiedzenie Rady miejskiej odbędzie się we czwartek 3 stycznia.

Odsłonięcie pomnika dla ś. p. Janowskiego. Z Paryża donoszą: „W dniu 16 b. m. w niedzielę odbyło się w Juvisy, pod Paryżem, uroczyste odsłonięcie pomnika, wystawionego ze składek publicznych, dla jednego z założycieli Towarzystwa demokratycznego, J. N. Janowskiego, zmarłego w lutym roku bieżącego.

Niezbyt liczna gromadka, złożona przeważnie z młodzieży, wyruszyła z dworca kolei orleańskiej, o pierwszej z południa i znalazła się w półtorej godziny potem na cichym cmentarzu w Juvisy, wobec skromnego pomnika, pod którym spoczywają zwłoki bojownika postępu i wolności.

Pomnik, wykonany w zastosowaniu do życzenia, wyrażonego przez ś. p. Janowskiego przed śmiercią, przedstawia rodzaj pagórka ze skał; tablica umieszczona na przodzie, nosi u góry napis francuzki: *Ci git J. N. Janowski, publiciste polonais, refugié en France depuis 1834, ne à Konopiska, près Częstochowa, le 17 mai 1801, mort a Froment Juvisy le 5 février 1888*, a niżej dwuwiersz łaciński i następujące polskie epitafium, podobno przez samego Janowskiego dla siebie napisane:

Nieszczęśliwy tęsknił do ojczystej ziemi,
I w niej chciał swe kości złożyć do mogiły,
Niestety napróżno, zmarł między obcymi,
Losy tak zrządziły.

U dołu tablicy wreszcie widzimy napis: „Założycielowi Towarzystwa demokratycznego — rodacy.“

Przy grobie przemawiali kolejno: pp. Stanisław Mickaniewski, Edw. Przewóski i Cisłowski. Pierwszy mowca p. Mickaniewski, niegdyś kolega Janowskiego w Towarzystwie demokratycznem, zarysowawszy stanowisko demokracyi podczas powstania r. 1830, poświęcił następnie kilka słów osobistym wspomnieniom o gorliwej i energicznej działalności Janowskiego przy zawiązaniu Towarzystwa, wreszcie zaznaczył doniosłość idei demokratycznej w sprawie narodowej. Według nacechowanych głębokiem przekonaniom słów mowcy, Polska niepodległa nie może być inna, jak tylko demokratyczna. P. Mickaniewski zakończył oddaniem czci Janowskiemu

P. Przewóski rozpoczął od wspomnień osobistych o stosunku z Janowskim, którego jasny i postępowy umysł, nie zaciemniony podeszłym wiekiem, miał sposobność ocenić w ostatnich latach jego życia. Poszedłszy pokrótce kilka lat z życia Janowskiego, pan P. zastanawiał się następnie nad przekonaniami zmarłego i ideami Towarzystwa demokratycznego.

Wreszcie p. Cisłowski zaznaczył, iż Janowski do końca życia wytrwał w swoich przekonaniach, za co oddał mu należny hołd.

Tercyarze św. Franciszka, posługujący ubogim, będą kwestować we środę d. 2 stycznia na ulicach: Karmelickiej, Rajskiej, Dolnych Młynów, Batorego i Stolarskiej, od godz. 9 do $11\frac{1}{2}$ z rana i od godz. 2 do $4\frac{1}{2}$ po południu.

Wystawa Gwiazdkowa w Sukiennicach cieszy się coraz większem powodzeniem, a pokup na szkice nie ustaje. W dniach ostatnich kilka ładniejszych rzeczy zakupił za 200 złr. dr. Ferdynand Weigel, Obsta dwa obrazy „Hucuł“ i „Hucułka“, nabył za 100 złr., dr. Sciborowski, obok tego zakupy p. Mieczysławowej Pawlikowskiej, p. Ludwika Michałowskiego, hr. Włodzimierza Dzieduszyckiego, p. mecenasa Propera i innych podniosły już dzisiaj ogólną sumę rozsprzedanych szkiców do półtora przeszło tysiąca złr. Tombola artystyczna, której ciągnienie nastąpi w dzień Święta Trzech Króli wzbogaciła się fantem nieocenionej wartości, jest nim akwarela Grottgera, przedstawiająca epizod z wojen szwedzkich, prawdziwa, możnaby powiedzieć, illustracya do Potopu Sienkiewicza.

Zmarli. W majątku Łękawie w guberni piotrkowskiej zmarł w 56 roku życia wysoce ceniony lekarz warszawski, specyalista w chorobach piersiowych, dr. Wincenty Brodowski.

Aleksandra z Żołyńskich Au, wdowa po skarbniku Tow. kredytowego ziemskiego we Lwowie, osoba znana z prawości i cnót, zmarła we Lwowie w 64 roku życia.

W Siedlcach zmarł b. nauczyciel w Łapanowie, członek organizacyi narodowej w 1863 r., Edward Siekierski. Był to człowiek prawy i uczynny dla wszystkich. Przez 18 lat pracował jako nauczyciel i zjednał sobie miłość włościan. Był wielkim amatorem starożytności.

W Czerniowcach zmarł powszechnym otaczany szacunkiem zacny kapłan i patryota ks. Ignacy Kornicki, prałat, kanonik honorowy, dziekan i proboszcz miejscowej parafii rzymsko-katolickiej. Zmarły był pierwszym kaznodzieją w polskim kościele św. Ruprechta w Wiedniu, a przez 15 lat pobytu w stolicy państwa gorąco zajmował się młodzieżą polską. Od r. 1865 pełnił obowiązki proboszcza w Czerniowcach, a na stanowisku tem zjednał sobie cześć i miłość powszechną. W chwili zgonu liczył 74 lata. Zgon ś. p. ks. Kornickiego wśród Polaków na Bukowinie wywołał szczery i głęboki żal.

Protomedyk dr. Alfred Biesiadecki, według wiadomości ze Lwowa, ciężko zaniemógł, lekarze nie tają obaw o życie.

W „Ognisku“, Stowarzyszeniu drukarzy krakowskich, odbędzie się jutro we wtorek widowisko amatorskie, złożone z komedyi w jednym akcie pod tyt. „Filiżanka herbaty“, wodewilu „O chlebie i wodzie“ i obrazka ludowego „Wigilia św. Andrzeja“. Początek o godz. 7 wieczorem.

Plac pod Wawelem ma otrzymać w roku przyszłym nowy skwer, przez co zyska bardzo upiększenie podnóża Wawelu.

Z nad Wisły. Obawa nowych zatorów przy tak wązkich przekopach pod Niepołomicami aż do Niedar — o której już pisaliśmy — staje się z każdym dniem więcej uzasadnioną. Dziś otrzymaliśmy wiadomość z miejscowości Ispinie, iż jeden z przekopów już zatkany jest lodami zaledwie 3 cntm. grubemi, które nadpłynęły w czasie od 19 do 27 grudnia b. r. Skutek jest taki, iż woda podniosła się o 1 metr 20 cntm. — a wysokość wody w Niepołomicach wynosiła 80 cntm. Co będzie, gdy z wiosną ruszą lody, ktorych grubość dochodzi do 30 cntm. i wyżej?

Flakoniki z sokami zabarwionemi aniliną sprzedają przekupnie dzieciom. Fizykat miejski zarządził po chemicznem zbadaniu konfiskatę tych wyrobów.

Tyfus brzuszny od trzech tygodni wygasł w mieście.

Szkołę tańców koncesyonowaną zakłada w Krakowie p. Bronisława z Leśniowskich Janowska.

Magistrat zatwierdził plany na budowę 2-piętrowego budynku przy ulicy Dietla i Krakowskiej, w miejscu gdzie stoi spalony budynek p. Majzlowej. Budynek nowy stanie równo z linią regulacyjną.

Z Podgórza. Wczoraj w nocy o godz. 10 m. 50 wybuchł pożar w stajni p. Hawery w Podgórzu. Na elefoniczne wezwanie o pomoc, pojechał p. Eminowicz z dwoma plutonami. Straż krakowska i podgórska pracowały przez dobrą godzinę, nim ogień ugaszono.

Lwów, 31 grudnia. (Kor. *N. Reformy*). W chlubnych staraniach dyrekcyi lwowskiej sceny o zapoznanie publiczności z własnemi siłami wokalnemi, często bardzo utalentowanemi, święcono wczoraj trzeci z rzędu sukces Znana z estrady koncertowej śpiewaczka p. Patkiewicz wystąpiła w roli Małgorzaty w „Fauście“ Gounoda. Debiutantka posiada bardzo piękny, dźwięczny i wielce przyjemny głos mezzosopranowy, o niezwykle obszernej skali, a zatem posiada materyał, który ją kwalifikuje na niepospolitą śpiewaczkę, jednak pod względem umiejętności używania głosu pozostawia jeszcze wiele do życzenia Byłoby wielką szkodą dla p. Patkiewicz i dla sztuki, gdyby śpiewaczka dalej nie kształciła się w dobrej szkole, dzisiejsze bowiem wiadomości i technika fachowa nie są wystarczającemi. Dotychczas mamy więc trzy tutejsze śpiewaczki operowe z wiele obiecującą przyszłością, które debiutowały już na scenie lwowskiej, mianowicie panny: Hellerównę, Frenklównę i Petkiewiczównę. Za dni kilka ma debiutować panna Pawlikówna, znana również z estrady koncertowej młoda śpiewaczka.

Tutejszy sumienny nauczyciel śpiewu, p. Walery Wysocki, wyszukał i wykształcił bezinteresownie dziś pierwszorzędnego tenora p. Myszugę, a kształci obecnie również bezinteresownie nowego tenora, któremu znawcy wróżą wielką przyszłość.

Lwów zasłynie może jako ojczyzna śpiewaków, z których wielu już rozgłos zdobyło, jak śpiewaczki: Kochańska. Lola-Bett, Arklowa, śpiewacy: Zakrzewski, Myszuga, Floryański, Alma, Bandrowski i t. d. Tymczasem lwowianie najczęściej słuchać muszą obcych ochrypłych śpiewaków, których dyrekcya drogo opłaca.

Wczoraj wypuszczono p. Adolfa Alekandrowicza z więzienia. Uwięziony był jak doniosłem, z tytułu dyrektorstwa w Towarzystwie handlu skór. Wielką krzywdą było uwięzienie powszechnie szanowanego obywatela. W komentarze wdawać się nie wolno

Polacy na obczyźnie. Pani Zofia Kowalewska, zajmująca katedrę matematyki w uniwersytecie sztokholmskim, otrzymała od sekcyi matematycznej Akademii umiejętności w Paryżu wielką nagrodę konkursową.

Z komitetu nad weteranami wojsk polskich z 1831 r. Składki i sprawozdanie miesięczne za miesiąc grudzień: 60 cnt. zakład przegrany; po 1 złr. 50 cnt. pp. Jan Rawski, Wilhelm Loeffler; po 2 złr. ks. proboszcz Antoni Konopiński, Ludwik Morelowski, Władysław Konopacki, Wład. Elterlein, Floryan bar. Gostkowski; po 3 złr. ks. arcybiskup Isakowicz, Kazimierz Niesiołowski; 4 złr. panna Izabella Boznańska; po 5 złr. prof. Erard Ciechomski, Fortunat Gralewski, wiceprezes Feliks Madejeski, prezes J. Majer, Adolf Siedlecki, Stanisław Znamirowski, hrabianka Marya Tarnowska, Roman Rydel, ks. K. p. S., Jan Götz syn, hr. Jan Stadnicki, Kamierz Denker — wszyscy rocznie; 6 złr. naddatek pensyonatu panny Krynickiej; 6 złr. 50 cnt. Tow. patryotów w dniu św. Ksawerego w Podgórzu; po 10 złr. ks. biskup Dunajewski, ks. arcybiskup Morawski, ks. infułat Roman Spithal, ks. kan. Feliks Gawroński, ks. kan. Wład. Józefczyk, ks. kan. Maciej Fox, ks. Józef Bukowski z Pisarzowic, dyrektor W. U. Zenon Słonecki, Ignacy Żółtowski, Karol Jakubowski ze Złoczowa, Kornel Chwalibóg, pani Emilia Salomońska — wszyscy rocznie; 10 złr. 10 cnt. przez Administracyę *N. Reformy*; po 20 złr. Ludwik Szumańczowski, prezydent dr. Szlachtowski, hr. Edmund Krasicki, Jan Götz ojciec — wszyscy rocznie. — Razem dochodu w grudniu 306 złr. 30 cnt.

Rozchody: Rozdano między 54 weteranów, udowodnionych żołnierzy polskich z 1831 r., na zaliczki naprzód, chorym i za lekarstwa w aptece dla nich, najem pokoju na biuro, usługa, portorya i niezbędne potrzeby biurowe 765 złr. 69 cnt.

Niedobór w kwocie 459 złr. 39 cnt. pokryty został z oszczędności z roku zeszłego.

Komitet w imieniu weteranów w. p. 1831 składa najserdeczniejsze życzenia i wyrazy wdzięczności na Nowy Rok wszystkim zacnym rodakom, którzy pamiętają o starych żołnierzach polskich! Ci staruszkowie, odbierając żołd narodowy, ze łzami i błogosławieństwem dziękują za te ofiary, narzekają jednak, że tak długo żyją, głęboko czując, że może są ciężarem i na gorzki kęs chleba spożytego —

nieraz suchego. Tylko miłość Ojczyzny i to przeświadczenie łagodzi im smutne dni starości i niedoli: że się wywiązali z świętych obowiązków dla Ojczyzny i jak mogli i umieli, bronili praw Jej przed 58 laty! *Ksawery Konopka.*

Mianowania. Rada szkolna krajowa zamianowała tymczasowego nauczyciela Jana Paliiczuka w Zadubrowcach rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej tamże.

Przeniesienie. Ministerstwo handlu przeniosło radcę pocztowego Emila Gaberlego z Berna do Lwowa,

Repertoar teatru krakowskiego.

We wtorek 1 stycznia: Przedstawienie popołudniowe: „Gałganduch czyli Trójka hultajska“, melodrama czarodziejska ze śpiewami w 5 aktach Nestroya.

Wieczorem: Po raz 110: „Kościuszko pod Racławicami“, obraz historyczny w 5 oddziałach ze śpiewami Wł. L. Anczyca.

O godzinie 10: Pierwszy wielki bal maskowy w salach redutowych

We środę 2 stycznia: Po raz pierwszy wystąpi balet drezdeński pod dyrekcyą p. Voltza, znanego impresaria Precyozy Grigolatis: 1) „Les Jokey“ pas de qnatre comique. 2) „Pas hongrois“, odtańczy 10 osób. 3) „Fleure d'Orange“, sielanka w 1 akcie z czasów Ludwika XIV, podług obrazów Watteau w zamku wersalskim. 4) „Wakacye małżeńskie“, komedya w 3 aktach Valabregne'a

We czwartek 3 stycznia: Drugi i przedostatni występ baletu drezdeńskiego. Program nowy.

W piątek 4 stycznia: Trzeci i ostatni występ baletu drezdeńskiego. Program nowy.

W sobotę 5 stycznia: Po raz pierwszy: „Amerykanka“, komedya w 4 aktach z szwedzkiego Oskara Wijkandera.

Zapisy dra Warschauera.

Dr. Jonatan Warschauer testamentem z dnia 10 października 1888 poczynił znaczne zapisy na rzecz tutejszych stowarzyszeń bez różnicy wyznań. Dokładny wykaz zapisów tych jest następujący:

Po 300 złr. z zastrzeżeniem, aby kwota ta do funduszu żelaznego wcieloną została, otrzymały następujące stowarzyszenia: 1) Stowarzyszenie izraelickie, opiekujące się sierotami w Krakowie. 2) Przytulisko izraelickie dla starców i kalek w Krakowie. 3) Towarzystwo rękodzielników izraelickich w Krakowie. 4) Czytelnia handlowa młodzieży izraelickiej w Krakowie. 5) Towarzystwo opiekujące się zaniedbałymi chłopcami izraelickimi w Krakowie. 6) Towarzystwo izraelickie wsparcia uczniów szkół ludowych i średnich w Krakowie, 7) Towarzystwo opiekujące się chorymi izraelitami w Krakowie. 8) Towarzystwo zaopatrujące biednych izraelitów w Krakowie w odzież. 9) Towarzystwo izraelickie zajmujące się nauką młodzieży w Krakowie. 10) Towarzystwo izraelickie zajmujące się wypożyczaniem pieniędzy biednym w Krakowie na niski procent i spłatę ratalną. 11) Towarzystwo izraelickie zaopatrujące w wyprawę biedne dziewczęta, wychodzące za mąż w Krakowie, 12) Towarzystwo izraelickie w Krakowie opiekujące się biednemi położnicami. 13) Towarzystwo izraelickie w Krakowie wsparcia biednych kobiet. 14) Dom modlitwy i wsparcia postępowych izraelitów w Krakowie.

Każdemu z wymienionych poniżej stowarzyszeń wyznania chrześcijańskiego zapisał po 100 złr. — z zastrzeżeniem, aby kwoty te również do funduszu żelaznego tych stowarzyszeń wcielone zostały: 1) Towarzystwu wzajemnej pomocy rękodzielników chrześcijańskich w Krakowie. 2) Towarzystwu dobroczynności w Krakowie dla starców i kalek chrześcijańskich. 3) Towarzystwu wzajemnej pomocy uczniów wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie. 4) Towarzystwu opiekującemu się uczniami szkół ludowych wyznania chrześcijańskiego i zaopatrującemu ich w odzież i obuwie w Krakowie. 5) Towarzystwu krakowskiemu dla kolonij wakacyjnych dla dzieci chrześcijańskich. 6) Towarzystwu oświaty ludowej w Krakowie. 7) Towarzystwu weteranów byłych wojsk polskich w Krakowie. 8) Towarzystwu rybackiemu w Krakowie. 9) Macierzy polskiej we Lwowie. 10) Towarzystwu „Przymierze braci“ we Lwowie. 11) Kasie wsparcia wdów i sierot po lekarzach galicyjskich we Lwowie.

Gdyby które z wymienionych stowarzyszeń w chwili śmierci spadkodawcy już nie istniało, natenczas odnośny legat gaśnie

Dla ubogich rekonwalescentów izraelickich, przynależnych do gminy krakowskiej opuszczających szpital izraelicki w Krakowie, 4000 złr. z przeznaczeniem, aby każdorazowy półroczny procent od tej sumy przez ordynującego lekarza tegoż szpitala w porozumieniu z egzekutorem testamentu, a po jego śmierci z delegatem Rady miejskiej, izraelitą, rozdzielony został.

Dla ubogich rekonwalescentów przynależnych do gminy krakowskiej, opuszczających szpital św. Łazarza w Krakowie, również kwotę 4000 złr. z przeznaczeniem, aby każdy półroczny procent od tej sumy, przez dyrektora szpitala św. Łazarza w Krakowie, w porozumieniu z egzekutorem testamentu, a po tegoż śmierci z delegatem Rady miejskiej, rozdzielonym został.

Dla Akademii umiejętności w Krakowie również kwotę 4000 złr. z przeznaczeniem, aby skapitalizowany procent sześcioroczny od tego kapitału przeznaczony był na nagrodę za najlepszą w dziedzinie nauk lekarskich pracę, napisaną przez Polaka bez różnicy wyznania. Oznaczenie tematu pracy, zakreślenie terminu konkursu, tudzież ocenienie pracy i przyznanie nagrody poruczone zostało wydziałowi nauk przyrodniczo-lekarskich akademii, który do komisyi konkursowej zaprosić ma delegata wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, tudzież delegata krakowskiego Towarzystwa lekarskiego. Nagroda ta w dniu śmierci zapisodawcy co sześć lat ma być przyznawaną i nosić będzie nazwę: „nagroda dra Warschauera“.

Aby przyjść w pomoc biednym rzemieślnikom krakowskim przez przysporzenie taniego kapitału dla zakupna surowego materyału, przeznaczył testator na fundacyę dla biednych rzemieślników krakowskich bez różnicy wyznania kwotę 20.000 złr. (dwadzieścia tysięcy złr) — fundusz ten ma pozostać zawsze pod opieką i zarządem Rady miejskiej w Krakowie, lokacya ma nastąpić tylko w sposób dający pupilarne zabezpieczenie, a procent coroczny od tego kapitału ma stanowić fundusz, z którego pożyczki rzemieślnikom udzielane będą.

Kuratorem tej fundacyi ustanowił zapisodawca dra Leona Horowitza, który wspólnie z sekcyą prawniczą Rady miasta ma ułożyć statut, Zapis ma nosić nazwę „fundacyi dra Warschauera dla rzemieślników krakowskich.“

Wiadomości naukowe, literackie i artystyczne.

*** Na wystawę zjednocz. Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych nadeszły: Bieńkiewicza „Portret mężczyzny“, Bierkowskiej L. „Przeszkoda“, Boznańskiej „Portret niewiasty“, Chmielowskiego „Poranna modlitwa“, Grabińskiego „Nad stawem“ i „Zagroda wiejska“, Hellquista „Hus prowadzony na spalenie“, Jazierskiego „W polu“, Kossaka W. „Dekorowanie generała hr. Tyszkiewicza przez Napoleona I“, Mireckiego „Spoczynek“ i „Korytarz klasztorny“, Pochwalskiego „Jubileusz prof. Madurowicza“, Korpala „Gołębiarz“ (fig. z terrakotty).

Dział ekonomiczny.

Eksploatacya torfu w Dublanach.

W przeciągu ostatnich kilku lat dosięgnął przemysł torfowy niebywałych rozmiarów i bardzo różnorodnego zastosowania — oczywiście za granicą — bo nasi kapitaliści nie zwykli umieszczać kapitałów w przedsiębiorstwach, choćby one niosły znaczny zysk, ale natomiast po bankach, kasach oszczędności i bodaj w kasie pocztowej na 3 prc. w ogóle tam gdzie umieszczenie jest „pewne“. Nie można jednak w zupełności winić naszych kapitalistów, mając bowiem przykłady niemal na każdym kroku upadłości różnych spółek, towarzystw i t. p. tracą zaufanie do wszelkich przedsiębiorstw, więc też każdy projekt w tym względzie z góry przyjmują jako „zamach na ich kieszeń“. Pochodzi to stąd, że osądzają rzecz powierzchownie, nie wchodząc w szczegóły i przyczyny, dla których to lub owo przedsiębiorstwo się nie opłaca lub upadło. — A przecież obcy kapitaliści wywożą z kraju znaczne sumy prawie wyłącznie zyskane na eksploatacyi płodów surowych, bowiem kraj nasz posiada w swej ziemi istotnie wielkie bogactwa, ale sami ich eksploatować chyba... nie umiemy. — Często też niejedno przedsiębiorstwo tylko „wegetuje“ z dnia na dzień, nie przynosząc prawie żadnego zysku. Niech za przykład posłuży eksploatacya torfu w szkole rolniczej w Dublanach, na którą zwrócone są oczy całego kraju, a gdzie od 3 lat odbywa się przyrządzanie torfu opałowego.

W jesieni b. r. udałem się umyślnie do Dublan w tej nadziei, że tam zobaczę zapewne najracyonalniejsze w kraju urządzenie w celu wyrabiania „maszynowego“ torfu. Udzielono mi też chętnie wszelkich szczegółów i zwrócono uwagę na niektóre ulepszenia, dodając zarazem, że „myśmy tu już zapłacili frycowe“. Ponieważ koszta eksploatacyi zależne są przedewszystkiem od urządzenia technicznego tak dalece, że w razie złego wyboru maszyn, przyrządów i planu eksploatacyi, przedsiębiorstwo musi chromać lub zgoła upaść zamiast się rozwijać, przeto zastanowimy się, czy i o ile urządzenie w Dublanach odpowiada warunkom technicznym

W czasie tegorocznej kampanii pracowało w Dublanach 70 robotników, między tymi 40 Mazurów sprowadzonych z okręgu rzeszowskiego i tarnowskiego. — Na torfowisku znajduje się dziesięciokonna lokomobila z maszyną systemu Lucht'a do przerabiania torfu, który wydobywają z pokładu czterema torfiarkami Brosowsky'ego. Przebieg robót jest następujący.

Torf surowy, wydobyty z pokładu ładują na wózki biorące mniej więcej po 1000 klgr. ciężaru a ustawione na łódkach. (Torfowisko zamienia się w miarę wydobywania materyału w staw). Skoro tylko wózek na łódce napełniono odpływa z nim jeden robotnik i przyprowadza kanałem do maszyny Luchta. Tu spuszcza drugi robotnik na łódkę pomost i zarzuca linę drucianą na hak umocowany z przodu wózka. Następnie trzeci robotnik stojący na podwyższeniu (rusztowaniu) przyciska kółko do pasa, który posuwa się luzem po kołach transmisyi lokomobili, wprowadza w ten sposób w ruch koło owinięte liną drucianą i wózek wyjeżdża na rusztowanie. Wózek opatrzony jest po bokach drzwiczkami; po otworzeniu drzwiczek spada torf na pochyły stół i stacza się do otworu maszyny Luchta.

Ponieważ torf spadający z wózków nie jest jeszcze o tyle rozdrobniony, aby mógł dostać się do wnętrza maszyny, więc przy stole potrzeba jednego robotnika (względnie dwóch dla zmiany), aby torf przecinać. Maszyna Luchta rozdrabnia go w cylindrze, miesza a następnie wyciska masę torfową w postaci nieprzerwanego pasa o przekroju 10 centym. w kwadrat. Pas ten posuwa się spoczywając na podłożonych deseczkach po rolkach a robotnik siedzący obok otworu rozcina go na „cegiełki.“ — Pojedyncze deseczki z tym „maszynowym“ torfem ładują dwaj robotnicy na wózki stosownie zbudowane, z których każdy bierze po 200 klg. ciężaru. Do podkładania deseczek pod wysuwający się pas torfowy potrzeba dwóch robotników (jeden bowiem czyści i podaje deseczki a drugi je podsuwa).

Każdy wózek odprowadza na miejsce suszenia dwóch robotników po torze bardzo prostym mianowicie po położonych na murawie... deskach Cegiełki (polanka) składa się tam, gdzie jest miejsce — dowolnie — planu bowiem w tym względzie nie ma żadnego.

Suszarni a właściwie przewiewninie ma żadnej i nie urządzono jej ze względu na źle zrozumianą oszczędność; suszenie więc torfu zależnem jest od każdoczesnego stanu powietrza. Skoro cegiełki zdjęte z deseczek i pokładzione na murawie dostatecznie przeschną (w 4 do 6 dniach) układają je robotnicy w piramidy a potem w stosy, zaś po zupełnem wyschnięciu w stosach (po 5 do 6 tygodniach) zwożą te polanka do szop, gdzie pozostają aż do czasu sprzedaży.

W ten oto sposób odbywa się eksploatacya w Dublanach a jest ona kosztowną, skoro torf dubłański sprzedają loco Lwów po 65 i 70 centów za 100 klgr. Ten znaczny koszt produkcyi pochodzi głównie z wadliwego urządzenia technicznego, mianowicie: 1) wskutek sprowadzania surowego torfu na łódkach zamiast na wózkach po żelaznej kolejce przenośnej, 2) wskutek rozprowadzania maszynowego (formowanego) torfu po deskach albo wprost po murawie zamiast znów po żelaznej kolejce, 3) wskutek braku przewiewni, 4) wskutek braku planu i ładu w eksploatacyi.

Sprowadzanie torfu na łódkach wydaje się tylko na oko racyonalnem i argument, że „woda nic nie kosztuje“ jest w tym wypadku zupełnie błędnym. Maszyna Luchta, absorbująca przeszło 6 sił końskich, przerabia dziennie około 140 metrów kubicznych surowego torfu, a jedną torfiarką z pomocą 2 robotników można wydobyć z pokładu do 60 metr. kubicznych, czyli na jedną maszynę potrzeba trzech torfiarek Brosowsky'ego (w Dublanach pracuje ich cztery). Taką ilość torfu można szybko doprowadzić tylko odpowiednią komunikacyą, której woda wcale nie przedstawia. Łódka bowiem z wózkiem i torfem waży około 1600 klg. (= 32 cetnary) wskutek czego jeden robotnik nie jest w stanie szybko wprowadzić w ruch takiego ciężaru. Manipulacya (sterowanie, wymijanie) na stawie i przez kanał wymaga także stosunkowo znacznego czasu, podobnie zatrzymywanie łódki podczas przybycia do pomostu, spuszczanie pomostu i wyciąganie wózka. Podobna manipulacya odbywa się za powrotem od maszyny do torfiarek.

Wskutek tego urządzenia potrzeba: a) podwójnej ilości inwentarza zatem łódek i wózków; b) podwójnej ilości robotników, co znacznie zwiększa koszta produkcyi. Tak więc w Dublanach potrzeba do 4 torfiarek 8 wózków, 8 łódek i około 20 robotników.

Suszarni nie urządzono, bo suszarnia czyli przewiewnia istotnie dużo kosztuje — ale też przynosi w razie zastosowania znaczne korzyści mianowicie: a) niezależność od stanu powietrza (deszcz nawalny niszczy świeżo wyrobiony torf). b) polanka torfowe wyschnięte nie kruszą się podczas transportu tak bardzo jak wtedy, gdy na świeżo wyrobiony torf działają promienie słoneczne; — c) na małej stosunkowo przestrzeni składa się znaczna ilość torfu, więc nie potrzeba go tak daleko rozwozić jak wtedy, gdy nie ma przewiewni.

Zatem oszczędza się na robociźnie i otrzymuje produkt lepszy.

Do rozwożenia świeżego maszynowego torfu w Dublanach potrzeba dwóch robotników do każdego wózka, których jest kilkanaście. — Gdyby rozwożenie torfu odbywało się nie po deskach albo po murawie, ale po żelaznej kolejce, to do obsługi jednego wózka wystarczyłby jeden robotnik. Ponieważ zaś nie urządzono żelaznego toru, więc musiano dodać więcej wózków i robotników.

(Dok. nast.)

Ceny zbóż na giełdzie wiedeńskiej dnia 29 grudnia:

Pszenica na wiosnę 1889 r. 8·12—8·14; na maj-czerwiec 8·28 do 8·30.

Żyto na wiosnę 1889 r. 6·30—6·32; na maj-czerwiec 6·42 do 6·44.

Owies na wiosnę 1889 r. 5·95—5·97, na maj-czerwiec 6·05—6·07.

Kukurudza na maj-czerwiec 1889 rok 5·42 do 5·44, na lipiec-sierpień 5·54—5·56.

Spostrzeżenia meteorologiczne

(podług Obserwatoryum krakowskiego).

Kraków, dnia 31 grudnia.

	wczoraj g. 10 w.	dziś g. 6 rano	dziś g. 2 pop.
Ciśnienie powietrza (zred. do 0°)	743·2 mm	743·1 mm	743,1 mm
Temperatura w stopniach Celsiusza	—3°,2	—3°,8	—1°6
Kierunek i moc wiatru (0 = cisza, 10 burza)	E 1	E 1	NE 1
Wilgotność względna (w odsetkach)	90%	91%	82%
Stan nieba 0=pog.; 10 zup pochm.	0	4	10

Uwagi: Popołudniu śnieg

Telegramy „Nowej Reformy.“

Wiedeń, 31 grudnia. Arcyksiążę Ludwik Wiktor, wróciwszy wczoraj z przejażdżki, zachorował nagle na wymioty i omdlenie. Wieczór opatrzono go św. sakramentami. Stan chorego jednak poprawił się dziś znacznie.

Rzym, 31 grudnia. *Osservatore* oświadcza, że wierutnem zmyśleniem jest twierdzenie, jakoby język rosyjski na rozkaz papieża miał być zaprowadzonym we wszystkich katolickich kościołach w Rosyi

Rzym 31 grudnia. P. Brochocki, autor artykułu umieszczonego w *Tribunie* rzymskiej o sprawie polskiej, któryśmy przed paru dniami powtórzyli w tłumaczeniu *Dzien. Pozn.* i zaopatrzyli od siebie pewnemi zastrzeżeniami, telegrafuje do nas, że ów artykuł nie był należycie zrozumianym i dlatego był źle przetłumaczony; z tego powodu uwagi nasze i zastrzeżenia — jak twierdzi — nie były uzasadnione

Paryż, 31 grudnia. Po przyjęciu ustawy budżetowej bez żadnych zmian senat francuski odroczył się.

Petersburg, 31 grudnia. Ukaz cara ustanawia nowy urząd pomocników naczelników wojskowych okręgu wileńskiego i kijowskiego.

Belgrad, 31 grudnia. Wczoraj otwarto wielką skupczynę ukazem królewskim, odczytanym przez prezesa gabinetu Christicza.— Prezydentem skupczyny obrano Tauszanowicsa, wiceprezydentem Ristę Popowicza, radykałów.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że projekt nowej konstytucyi zostanie przyjętym.

Sofia, 31 grudnia. Przed zamknięciem sobrania ogłoszono amnestyę dla majora Popowa i wielu innych zbiegów politycznych. Książę uroczyście zamknął sobranie.

Madryt, 31 grudnia. W Tarragonie skutkiem wybuchu 30 nabojów dynamitowych zawaliły się dwa domy; pięć osób poniosło śmierć.

Pamiątki, zbiory i osobliwości godne zwiedzenia.

— Skarbiec i groby królewskie w katedrze na Wawelu zwiedzać można codziennie po godzinie 10 z rana; w dni świąteczne po sumie o godzinie pół do dwunastej.

— Skarbiec kościoła archiprezbyteryalnego P. Maryi i skarbiec konwentu OO. Dominikanów zwiedzać można, jak wyżej.

— Wystawa nieustająca zjednoczonego Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych w Sukiennicach otwarta codziennie prócz poniedziałków od 11 do 4. Wstęp w dni świąteczne 15, w powszednie 30 cnt

— Muzeum ks. Czartoryskich (ulica Pijarska otwarte dla publiczności we wtorki i piątki od godziny 10 rano do 2 z południa. Wstęp bezpłatny.

— Muzeum Narodowe Sztuki w Sukiennicach otwarte codziennie prócz poniedziałków od 11 do 3. Wstęp w dni świąteczne 10, w powszednie 20 cnt.

— Zbiory Akademii Umiejętności ulica Sławkowska), zwiedzać można za zgłoszeniem się zarządu.

Kursa telegraficzne.

na giełdzie wiedeńskiej

dnia 31 grudnia 1888	Kurs w wal. austr. złr.	ct
Zjednoczony dług w papierach	82	25
Zjednoczony dług w srebrze	88	10
Austryacka renta złota	110	10
5% austryacka renta (marcowa)	97	80
Akcye banku austro-węgierskiego	881	—
Akcye kredytowe	310	30
Londyn	120	80
Srebro	—	—
20-to frankówki za sztukę	9	55
Dukaty austryackie	5	72
Banknoty banku niemiec. za 100 m.	59	22½

Odpowiedzialny Redaktor:
Tadeusz Romanowicz.
Wydawca: *Dr. Lesław Boroński.*

Rubryka „Nadesłane“ nie pochodzi od Redakcyi, która też żadnej odpowiedzialności za nią nie przyjmuje

ROZKŁAD JAZDY

pociągów osobowych na dworcu głównym w Krakowie **obliczony według zegaru krakowskiego.** — ważny od 1 października 1888.

Odchodzą z Krakowa:

Rano.

Do Wiednia: osobowy godz. 5 m. 59 — kuryerski godz. [illegible]

Do Lwowa: mięszany godz. 6 m. 19 — kuryerski godz. 8 m. 3 — osobowy godz. 10 m. 50.

Do Bonarki: mięszany godz. 9 m. 22.

Do Lundenburga i Wiednia: osobowy godz. 9 m. 42.

Do Wieliczki: mięszany godz. 11 m. 19.

Do Warszawy: osobowy godz. 5 m. 59 i godz. 9 m. 42.

Po południu.

Do Wiednia: osobowy godz. 3 m. 22. — kuryerski godz. 9. m. 59.

Do Warszawy i Oświęcima: osobowy godz. 6 m. 52.

Do Bonarki: mięszany godz. 7 m. 17.

Do Lwowa: osobowy godz. 10 m. 47.

Przychodzą do Krakowa:

Rano.

Z Bonarki: mięszany godz. 6 min. 24.

Ze Lwowa: osobowy godz. 6 min. 34.

Z Oświęcimia: osobowy godz. 7 min. 27.

Z Wiednia: kuryerski godz. 7 m. 47. — osobowy godz. 10 min. 8.

Z Warszawy: kuryerski godz. 7 m. 47.

Po południu.

Ze Lwowa: osobowe godz. 2 m. 36 i godz. 6 m. 4 — kuryerski godz. 9 m. 42.

Z Bonarki: mięszany godz. 4 m. 24.

Z Lundenburga i z Warszawy: osobowy godz. 5 m. 22

Z Wieliczki: mięszany godz. 7 m. 39

Z Wiednia: kuryerski godz. 9 m. 10 — osobowy godz. 10 m. 4.

Kraków, dnia 31/12.

(Bez bieżącego kuponu.)

	płacą	żądają
Ruble papierowe rosyjskie . za 100 rubli	123 50	124 30
Marki niemieckie . . . . za 100 mar.	59 —	59 50
20-to frankówka złota	9 50	9 60
6% Pożyczka krajowa galic. za złr. 100	100	102 —
4½% Pożyczka krajowa galic. „ „ 100	93 25	95 —
5% Obligacye indemn. gal. za złr. 100 k. m.	103 50	106 —
4½% Listy zastaw. Banku kraj. za złr. 100	94 2.	95 20
5% Obligi komunalne . . . . I Emis.	100 —	101 —
4% Listy zastawne Tow. kred. ziem.	94 75	95 75
4% „ „ „ „ II Em.	92 —	93 —
4½% „ „ „ „ . . .	97 —	98 —
5% „ „ „ „ . . .	101 25	102 —
5% „ „ „ „ z prem. 10%	102 7	103 70
5% „ „ „ „ zwr. za 40 lat	99 70	101 —
5% „ „ Król. Pol. za rubli 100	94 50	95 50
4% „ likwidac. „ „ „ „ 100	84 —	86 —

Lwów, dnia 29/12.

(Bez bieżącego kuponu.)

	płacą	żądają
Akcye Banku hip. gal. (dywid.) na złr. 200	275 —	279
5% Listy zast. Tow. kred. ziem. za złr. 100	101 —	102
4½% „ „ „ „ „ „ 100	94 —	96 —
4% „ „ „ „ okr. 56 „ 100	84 40	91 —
5½% Listy zast. Banku kraj. „ „ 100	92 50	93 50
5% Listy zast. Banku hipot. gal. „ „ 100	98 60	99 70
5% Obligacye indemn. galic. za zł. 100 m. k.	103 25	104 5
4½% Obligacye pożyczki kraj. za złr. 100	90 50	91 —
Oblig. komun. Banku kraj. „ 100	99 50	101

Warszawa, dnia 29/12.

(Bez bieżącego kuponu.)

	płacą	żądają
5% Listy zastawne z r. 1869 za rubli 100	— —	96 40
4% Listy likwidacyjne . . „ „ 100	— —	85 60
5% Listy zast. Warszawy I Em. „ „ 100	— —	97
5% „ „ „ II „ „ „ 100	— —	94 —
5% „ „ „ III „ „ „ 100	— —	93 60
5% „ „ „ IV „ „ „ 100	— —	93

Wiedeń, dnia 29/12.

Obligi długu państwa

bez bieżącego kuponu.

	płacą	żądają
5% Renta austr. papier. ab 16% za złr. 100	82 —	82 20
5% „ „ srebrna „ „ „ 100	82 75	82 95
4% „ „ złota . . . „ „ 100	109 70	110 —
5% „ „ papier. nowa „ „ 100	97 0	97 90
4% Losy z r. 1854 na 250 złr. ab 20% za 100	134 —	135 —
5% „ „ 1860 „ 500 „ „ „ 100	138 80	139 25
5% „ „ 1860 „ 100 „ „ „ 100	146 —	146 50
„ „ 1864 bez % całe „ „ 100	171 50	172 —
„ „ 1864 bez % pół „ „ 100	171 50	172 —

Obligacye korony węgierskiej.

	płacą	żądają
4% Renta złota na 1000 złr. za złr. 100	102 1	102 30
5% „ papierowa . . „ „ 100	93 20	93 4
5% Obl. w. Ostb. z 1876 w zł. ab 10% esc. 100	117 50	117 80
Pożyczka prem. węg. po 100 złr. „ „ 100	129 50	130 —
„ „ „ „ 50 „ „ „ 100	129 50	130 —
4% Losy Cisańskie (Theiss-Reg.) „ „ 100	124 25	124 75

Obligacye indemnizacyjne.

	płacą	żądają
5% Obl. ind. ab 10% esc. Galicyi za 100 m.k.	102 70	103 30
5% „ „ „ 10% „ Bukow. „ 100 „ „	102 25	103 25
5% „ „ „ 7% „ Siedm. „ 100 „ „	104 25	105 25
5% „ „ „ 7% „ Węgier. „ 100 „ „	103 75	104 50

Różne inne pożyczki.

	płacą	żądają
5% Losy Donau-Regulir z 1870 za sztukę 1	121 50	122 50
% Pożyczka „ z 1878 „ „ 1	106 —	106 75
% Serbska poż. pr. po 100 fran. „ „ 1	23 40	33 80
0% Losy tureckie pr. 400 „ „ „ 1	22 —	22 25

Listy zastawne.

	płacą	żądają
4½% Bank krajowy galicyjski za złr. 100	94 50	95 —
5% „ obl. komun. „ „ 100	10 25	101 —
5% Banku hip. gal. z 10% pr. „ „ 100	103 10	103 30
5% „ „ „ 40-letnie . „ „ 100	99 30	100 20
4½% Boden-Credit allgem. öst. „ „ 100	100 30	101 —
3% Boden-Credit allg. öst. z pr. „ „ 100	103 50	104 —
4% Gal. Tow. kred. ziem. okr. 41 „ 100	93 —	96 80
4½% „ „ „ „ 52 „ 100	96 5	97 10
5% Gal. Tow. kred. ziem. stare „ 100	101 85	103 10
4½% Banku austro-węgiersk. „ „ 100	101 70	102 —
4% „ „ „ „ 100	99 60	100 —
4% Banku hip. węg. z premią „ „ 100	105 —	105 50

Obligacye pierwszeństwa kolei

	płacą	żądają
5% Albrechta . . . na 300 złr. za 100	99 —	99 60
5% Ferdynanda północ. na 300 „ „ 100	101 50	100 60
4½% Kar. L. Em. z 1881 na 300 „ „ 100	99 60	100 20
5% Koszycko-Bogum. „ 200 „ „ 100	101 50	102 10
4% Lw.-Czer. z 1884 300 z. ab. 10% „ 100	80 25	81 —
4% Lwow.-Czern. z 1884 na 300 złr. „ 100	86 90	87 70
4% Rudolfa w złocie . „ 200 „ „ 100	122 —	122 —
5% Siedmiogrodzkie . „ 200 „ „ 100	98 50	99 20
3% Lomb. (Südb.) na 500 fr. za sztukę 1	142 75	143 50
5% Przem.-Łup. I. Em. na 200 złr. za 100	98 20	98 50
5% Nordosty . . . 300 „ „ 100	98 —	98 60

Losy.

	płacą	żądają
Budap. losy Bazylika . na 5 złr. w. a.	7 90	8 10
Kred. dla handlu i przem. na 100 złr. w. a.	184 —	184 60
Klary . . . . „ 40 „ m. k.	58 —	59 —
4% Tow. żegl. Dun. ab 10% „ 100 „ w. a.	120 —	120 —
Krakowskie . . . . . „ 20 „ w. a.	24 —	24 —
Ofner (miasta Budy) . . „ 40 „ w. a.	62 50	63 25
Czerwonego Krzyża austr. „ 10 „ w. a.	18 90	19 15
„ „ węgier. „ 5 „ w. a.	12 10	12 40
Rudolfa . . . . . . „ 10 „ w. a.	21 —	21 50
Stanisławowskie . . . . „ 20 „ w. a.	33 75	34 25
4½% Tryesteńskie . . „ 100 „ m. k.	143 —	148 —
% . . . „ 50 „ w. a.	79 —	81 —

Akcye bankowe.

Ostat. dywid.		płacą	żądają
6·—	Anglobank . . . . . na 200 złr.	116 50	117 —
5·—	Bankverein Wiener . . „ 100 „	100 25	100 75
13·—	Kredyt. dla handlu i przem. „ 160 „	309 40	309 80
18·—	Kreditbank węg. allgem. „ 200 „	305 70	306 —
30·—	Laenderbank . . . . „ 200 „	218 50	219 —
39·80	Austro-węgierskie . . . „ 600 „	870 —	877 —
12·—	Unionbank . . . . . „ 100 „	216 50	217 —
21·—	Galic. Bank hipoteczny . „ 200 „	283 —	287

Akcye kolejowe.

Ostat. dywid.		płacą	żądają
10·—	Alföld-Fiuma . . . na 200 złr.	192 —	192 50
117	Ferdynanda Północn. . „ 1050 „	2443 —	2448 —
7·35	Karola Ludwika . . . „ 210 „	206 75	207 25
13·50	Lwowsko-Czerniow-Jassy „ 200 „	208 —	208 50
7·94	Koszycko-Bogumińskie . „ 200 „	145 25	145 75
9·50	Rudolfa . . . . . . „ 200 „	193 90	194 50
9·94	Siedmiogrodzkie . . . „ 200 „	189 50	190 —
27 fr.	Staatseisenbahn . . . „ 200 „	253 60	253 90
1 fr.	Lombardy (Südbahn) . „ 200 „	97 75	98 25
16·87	Żegluga na Dunaju . . „ 500 „	398 —	399 —

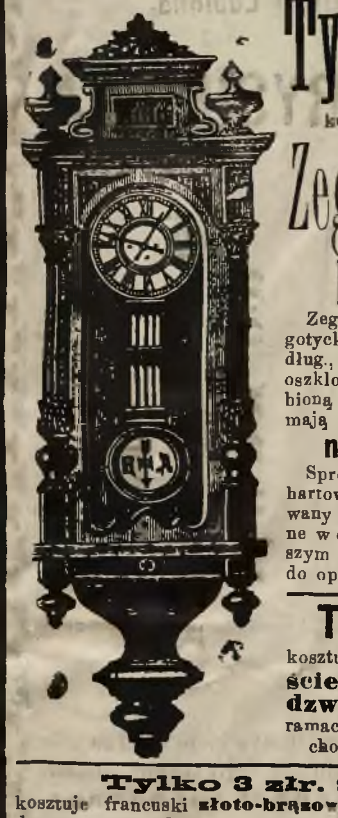
Waluty.

	płacą	żądają
Dukaty pełne ważne . . . . za sztukę	5 72	5 74
20-to Frankówki . . . . . „ „	9 53	9 54
20-to Markówki . . . . . „ „	11 84	11 86
Pół-Imperyaly ros. pełne ważne „ „	9 88	9 90
Funty szterlingi . . . . . „ „	12 07	12 12
Banknoty włoskie . . . . . „ „	47 15	47 30
Ruble papierowe . . . za 100 sztuk	123 75	124 —

Cud taniości!

Pierwszy wiedeński
Interes wywozowy
„pod węgierską koroną".

rozsyła we wszystkie strony za zaliczką pocztową następujące towary, które w wybornym gatunku, po niesłychanie niskiej cenie oddane zostają.

Tylko złr. 7.85

kosztuje wspaniale rzeźbiony

Zegar Pendułowy.

Gwarancya 5 lat.

Zegary te w ozdobnie rzeźbionych gotyckich szafkach wiszących, 1 mtr. dług., 35 ctmtr. szer., zestawione i oszklone, pięknie polityrowane z rzeźbioną do odejmowania przykrywą, mają urządzenie wewnętrzne

nie do zniszczenia.

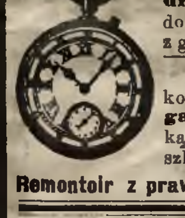
Sprężyny do nakręcania podwójnie hartowane, werk na sekundę regulowany tak, że zegary te, niedoścignione w chodzie, są zarazem najpiękniejszym meblem salonowym. Skrzynka do opakowania po cenie kosztu 70 ct.

Tylko złr. 2.50

kosztuje pysznie ozdobiony **zegar ścienny z budzikiem dzwonkowym,** w orzechowych ramach, z samoświecącym cyferblatem chodzący i budzący punktualnie.

Tylko 3 złr. 90 centów

kosztuje francuski **złoto-brązowany budzik,** z świecąco-budzącym przyrządem, ozdoba dla każdego tak w domu jak w podróży, z werkiem nie do zniszczenia i punktualnie chodzącym.

Tylko 4 złr. 50 centów

kosztuje wyborny **srebrno-niklowany cylindrowy zegarek kieszonkowy,** bez kluczyka do nakręcania, z dobrze uregulowanym werkiem, z giloszowaną przykrywką i kryształ. płask. szkłem.

Tylko 5 złr. 25 cnt.

kosztuje **srebrno-niklowany remontoir zegarek kieszonkowy,** bez kluczyka, z wskazówką sekundową, doskonale regulowany, z płaskiem szkłem i mechanicznem przyrządem do skazówek.

Remontoir z prawdziwego 13-łutowego srebra 8 złr. 50 cent

Familijna maszyna do szycia

najnowszej konstrukcyi, kosztuje, zamiast złr. 15, teraz tylko

złr. 5.50.

Zaręczam za wyborną działalność i piękny, równy sztych tej maszyny ręcznej. Szyje prędko, pięknie, mocno, jak każda inna dna maszyna, wszelkie materye cienkie i grube, robi podług życzenia grube, drobne, albo małe sztychy, jest według najnow. mechanicznej konstrukcyi z najlepszego materyału zbudowana, i jest z wszelk. potrzebnemi przyrządami przesyłana.

Wszystko po 97 ct.

97 cnt. **1 kapelusz męski** z miękkiego filcu w wszyst. kolor.	97 cnt. **Koszula męska,** z dobr. Szyfonu, kreton. lub oxford.	97 cnt. **1 par. kalesonów** z domow. płótna, trwała robota.	97 cnt. **12 chusteczek** do nosa, obręb. ze szlakiem.
97 cnt. **1 koszula damsk** z haftem, z najlepszego chifonu.	97 cnt. **Gorset nocny,** haftowany, z dob. szyfonu.	97 cnt. **1 p. majtek dams.** z haftem, z najlepszego szyfonu.	97 cnt. **1 spódnica** gęsto robiona, ciepła jak futro.
97 cnt. **6 par skarpetek** w paski, lub kolorowych.	97 cnt. **3 pary pończóch** damskich, dobry gatunek.	97 cnt. **1 weł. kaftanik,** męski i damski.	97 cnt. **1 wełn. majtki,** systemu Jaegera, męskie.
97 cnt. **1 serweta na stół** biała, damast, albo kolorowa.	97 cnt. **6 par serwetek,** białe lub kolorowe, wzór damast.	97 cnt. **6 ściereczek** z szarego płótna, z szlakami.	97 cnt. **6 ręczników** wzór „Carro", obrębione.
97 cnt. **1 prześcieradło,** gotowe, duże, obrębione.	97 cnt. **Dywanik p. łóżko** jutowy, ładny deseń.	97 cnt. **chustka damska** do okrycia, 7/4 wielka, ciepła.	97 cnt. **1 chustka jedw.** łokciowa, w każdym kolorze.
97 cnt. **1 fajka z pokr.** z sztucznej morskiej pianki.	97 cnt. **1 cygarniczka** z prawdziwej pianki.	97 cnt. **1 cybuch** z prawdziwej wiśni.	97 cnt. **1 palnik mechan.** samo zapalający.
97 cnt. **1 wachlarz dam.** pięknie malowany, modny.	97 cnt. **1 łańcuszek do** zegarka z sztucz. złota z wisiorkami.	97 cnt. **1 pierścień** z brylantem, imit. kamienia.	97 cnt. **1 medalion** najnowszy fason, z kamieniami.
97 cnt. **1 branzoletka,** bogato kamieniami nasadzana.	97 cnt. **2 lichtarze** z prawd. londyń. Britania srebra.	97 cnt. **1 łyżka wazowa** z prawd. londyń. Britania srebra.	97 cnt. **6 łyżek stołow.** z prawd. londyń. Britania srebra.
97 cnt. **12 łyżeczek** do kawy, prawd. Brytania srebro.	97 cnt. **2 noże stołowe** z prawd. londyń. Britania srebra.	97 cnt. **6 franc. widelcy** z prawd. londyń. Britania srebra.	97 cnt. **1 cukiernica** z prawd. londyń. Britania srebra.

Oprócz tego są jeszcze około 2.000 sztuk wielkich, eleganckich, przednich i modnych

Nakryć na stoły i łóżka

z przedniego rypsu, w najpiękniejszych kolorach, z różnokolorowemi obwódkami i deseniami w kwiaty, prawdziwie piękne wzory za sztukę po

1 złr. 65 ct.

Nakrycia te są naokoło ładnemi wstawkami obszyte i na czterech końcach **pluszowemi kutasami** ozdobione — **w całości za pół darmo.**

1 sztuka 30 łokci **Płótna górskiego** złr. 5.50.	1 sztuka 30 łokci **Chiffonu** złr. 5.50.	Pół tuzina biał. praw. **lnia. chustek do nosa** 90 ct.
1 sztuka 30 łokci **dobrego Atłasu Gradl** złr. 6.50.	1 sztuka dobr. kolor. **płótna na pościel** złr. 6.50.	**6 prześcieradeł** bez szwu, 3 łok. dług. 2 łok. szer. złr. 8.50.
1 sztuka 30 łokci **szurkow. barchanu** złr. 6.50.	1 tuzin z kol. brzegami **lnia. chustek do nosa** złr. 2.25.	1 garnitur Buretowy **z najl. materyi buret.** złr. 10.
Garnitur kol. do kawy **1 serweta 6 serwetek** złr. 2.25.	1 tuzin lnianych **ręczników „Damast"** złr. 2.50.	**1 resztka chodnika** 6 metrów złr. 2.

Tylko złr. 1.80

damskie i męskie

Zimowe Jupki

(Jacken)

w najpiękniejszych modnych kolorach, dolegające dobrze do ciała, najprzyjemniejsze w noszeniu tak jesienią jak zimą — **tylko 1 złr. 80 cent.**

Tylko złr. 5

kosztują eleganckie, gotowe, ciepłe

Paletota Pakłakowe

podszyte, z najlepszego styryjskiego pakłaku. na każdą miarę i wielkość, w wszelkich kolorach, na jesień i zimę.

Tylko 1 złr. 75 ct.

za **derkę końską,** które z powodu zwinięcia fabryk, zdumiewająco tanio są sprzedawane. Kto swoje konie chroni, niech kupuje te znakomite

derki na konie

które nigdy tak dobre, wielkie, grube, ciepłe a tak tanie do zbycia nie będą.

Tylko złr. 6.50

kosztuje modny, elegancki, wyborny, gotowy, jesienny i zimowy

Garnitur męski

z berneńskich jesiennych i zimowych, materyj, każdej wielkości i koloru, razem

palto, kamizelka i spodnie.

I. jakości Całe ubranie złr. 6.50.	2. jakości złr. 8.50
	3. jakości zł. 10.50

Jako miarę wystarczy podać przy zleceniach tylko długość spodni, obwód w piersiach i długość rąk od ramienia, jakoteż kolor ubrania. Próbki nie mogą być przesyłane, gdyż tylko **gotowe ubrania** są do zbycia. 1 1 3

Te same ubrania dla chłopców od 6 do 13 lat, w każdym gatunku, o 2 złr. taniej.

Każde zlecenie, choćby najmniejsze, wykonuje się starannie i sumiennie. Wszystko, co się nie spodoba, przyjmuje się bez trudności napowrót, zamienia lub zwraca pieniądze. Przesyłki wykonywa się za zaliczką pocztową. — Zlecenia przyjmuje się jedynie pod adresem:

Versandt-Geschäft „zur ungar. Krone", Wien, 5. Bezirk, Rüdigergasse, Nr. 1|38.

[illegible]ięgarnia D. E. Friedleina w Krakowie

poleca się z wyborem 2273 6 6

KALENDARZY NA ROK 1889

polskich i zagranicznych, powszechnych i zawodowych.

Znizone ceny nafty.

Bezpłatna dostawa nafty w każdej ilości w blaszankach.

G. OTOWSKI

Rynek główny, L. 17,

Fabryczny Skład Niezapalnej i Nieksplodującej

Nafty Bezpieczeństwa

z Chorkówki

Sprzedaje:
- litr nafty potrójnie rafinowanej kryształowej po . . . . 24 cnt.
- litr nafty podwójnie rafinowanej salonowej po . . . . 20 cnt.
- litr nafty podwójnie rafinowanej do lamp R. Ditmara po . 20 cnt.
- litr nafty amerykańskiej, białej lub żółtej, po . . . . 28 cnt.
- litr Petrolu niewybuchającego, przy 50° R. zapalnego . . 28 cnt.

Przy jednorazowem zakupnie lub przy przedpłatach na częściowy odbiór:

Opuszcza:
- przy 10 litrach centa na litrze.
- przy beczkach ważących koło 140 kilo stosowny rabat.

Dla dogodności Szan. P. T. Abonentów dostarcza na żądanie każdą ilość nafty codziennie do mieszkań w blaszankach. Przyjmuje do naprawy uszkodzone lampy i poleca wielki wybór najnowszych wynalazków lamp kompletnych, jakoteż osobnych części, jak palników (brenerów), cylindrów, knotów i t. p. 2298 3 4

po cenach fabrycznych.

Bezpłatny rozwóz nafty do mieszkań codziennie.

Skład lamp błyskawicznych R. Ditmara.

Na Gwiazdkę

poleca najstosowniejszy i najpożyteczniejszy podarunek po cenach fabrycznych

FILIA WIEDEŃSKA

UBIORÓW MĘSKICH i DZIECINNYCH

Heilmanna Kohna i Synów

z Wiednia,

w Krakowie, ul. Grodzka, 9, I piętro,

Ubranie marynarkowe . .	od złr. 13—28
„ żakietowe . .	od złr. 23—30
„ salonowe i frakowe	od złr. 25—42
Surduty angliki z kamizelką	od złr. 20—25
Paltoty	od złr. 15—35
Menżykow	od złr. 15—22
Spodnie zimowe	od złr. 3.50—10

Kożuszki, Futra miastowe, Bondy do podróży, Szlafroki itp. Ubrania dziecinne po bardzo tanich cenach.

Składy nasze: w Wiedniu, Krakowie, Przemyślu, Lwowie, Czerniowcach, Biale-Bielsku i Pilźnie.

Dla uniknięcia pomyłek uprasza się o łaskawe zapamiętanie nazwiska firmy i numeru domu, w którym się magazyn znajduje. 2106 22 25

Z szacunkiem

Heilmann Kohn & Synowie

ulica Grodzka, L. 9, I piętro.

Już nadszedł

SYRUP

sosnowo-balsamiczno-ziołowy

Aleksandra Mańkowskiego

przez panów lekarzy wypróbowany środek we wszelkich uporczywych **katarach, długotrwałych kaszlach i chrypkach, przy zapaleniu kanału oddechowego** (Bronchitis), **w rozedmie płuc i kokluszu.**

Skuteczność potwierdzają liczne świadectwa i podziękowania, które do każdej flaszki są dołączone. 1808 7 7

Główne składy utrzymują pp. aptekarze: **w Krakowie** W. Redyk „pod Barankiem"; **we Lwowie** K. Mikolasch; **w Czerniowcach** W. Beldowicz; **w Warszawie** H. Kucharzewski; **w Wilnie** P. Grużewski; **w Wiednin** J. Weiss, Tuchlauben, 27; **w Bernie** Fr. Eder; oraz do nabycia w Galicyi prawie w każdej aptece na prowincyi.

OBRAZKI

Świętych

w największym wyborze

i najtaniej

jak również

wszelkie inne

artykuły dewocyjne

poleca

Andrzej Schultz

w Krakowie

Rynek główny, L. 32.

Zamiejscowe zlecenia natychmiast załatwia. 2275 8 15

Ludwik Halski

handel żelazny

Kraków, Sukiennice,

poleca 2232 8 16

Łyżwy.

„Halifax"	para złr. 1.70, lepsze	złr. 2.20
„	z doskonałej stali .	złr. 4.—
„	niklowane	złr. 5.—
„	damskie z rowkami .	złr. 1.70
„	„ niklowane .	złr. 3.—
„Merkur"	system również doskonały	złr. 4.—
„Drezdenki"	poler. złr. 7.50, niklow.	złr. 10.—
Żelazne	z paskami na przodzie . .	złr. 1.10
Para pasków tylnych	. . . . . .	cent. 25
Maszynki uniwersalne do tarcia,	niecenione w gospodarstwie . .	złr. 2.—

Samowary mosiężne, rosyjskie, wyroby metalowe, nożownicze wszelkie naczynia kuchenne w największym wyborze i przystęp. cenach.

Ktoby zechciał ulokować **korzystnie swój kapitał przez wybudowanie**

Hotelu w mieście Gorlice

miejscu centralnem przemysłu naftowego handlowego, z wszystkiemi władzami, koleją, pięcioma gościńcami, kilkunastu fabrykami, a nieposiadającego dotąd żadnego hotelu, zechce się zgłosić po bliższe informacye do Biura Magistratu, gdzie znajdzie wszelkie ułatwienia. 2272 3 3

Skład Nasion i Herbaty

w Krakowie,

przy ul. Sławkowskiej, L. 10,

naprzeciw Grand-Hotelu.

Otrzymał świeży transport Herbaty chińskiej w wyborowych gatunkach i poleca po cenie za ½ kilogr.

Herbaty familijne po złr. 2.30, 2.80, 3.30, 3.80, 4.30. — **Pecco** (kwiat) złr. 5. Okruchy z najlepszych gatunków złr. 1.70 i 2 złr.

Wina francuskie oryginalne pp. Schröder & Constans w Bordeaux.

Czerwone, na butelki:	Médoc . . .	złr. 1.25
—	St. Estéphe	złr. 1.50
—	Château St. Pierre . . .	złr. 1.50
—	„ Pontet Canet . .	złr. 2.—
—	„ Margaux . . .	złr. 3.60
—	„ Larose	złr. 3.70
Białe na butelki:	Chablis Moutonne	złr. 1.50

Kupującym z powyższych jednego gatunku 10 butelek ustępuje się 10% rabatu.

Czerwone Margaux	złr. 2.—
— Pontet Canet	złr. 2.25.

Koniak kuracyjny

butelka po 3 i 5 złr. 2245 5 6

Z fabryki w Izdebniku Likiery zdrowia,

nalewki Litewskie, Jarzębiak, Jarzębinka, Koniferynka, butelka po 1 złr. 5 ct.

Bulion po 3 złr. za ½ kilogr.

Poleca słynną **Maść Aachener Thermen-Salbe,** przeciw martwym kościom i stwardniałym gruczołem u koni, słoik 4 złr.

Ubrania jelonkowe

chroniące od reumatyzmu.

Kurtki szwedzkie

skórzane, podszyte flanelą lub barankiem i kamizelki włóczkowe do polowania.

Rękawiczki

wełniane angielskie, glacé z pluszem, łosiowe, reniferowe i t. p.

Koce podróżne na nogi.

Bieliznę męską

szirtingową i płócienną, kołnierze, mankiety w wielkim wyborze, po cenach przystępnych polecają

Bracia Bilewscy

dawniej J. Czynciel syn 1958 12 20

Kraków, Rynek, L. 4.

Pierwsza Mleczarnia

uznana i polecona przez Towarzystwo lekarskie krakowskie

otwiera z dniem 1 stycznia 1889

sprzedaż nabiału

z dóbr Grodkowice

w nowourządzonym lokalu

przy ulicy Brackiej, L. 5.

Kawa wiejska, herbata, mleko grzane itd.

Przy cenach umiarkowanych jest jak największa gwarancya, że nabiał **z jednych dóbr** pochodzący, będzie jednakowy, czysty i zdrowy.

Na zamówienie **mleko specyalne** dla dzieci i **mleko kwaśne** [illegible] dla chorych. 22[illegible] 2 3

ALFRED RASSL

Opawa (Troppau.)

Handel nasion

dla Leśników i Rolników

poleca 2292 3 5

Nasiona każdego gatunku

z poręczoną najwyższą siłą kiełkowania, hurtownie i częściowo.

Próbki i cenniki na rozkazy.

Wina butelkowe

królew. węgier.

centralnej 2172 10 30

KRAJOWEJ PIWNICY

są do nabycia w sklepach pp.

Stan. Feintucha w Krakowie.
J. Janigi „
J. Miki „
J. Scheitter i Sp. w Rzeszowie.
T. Scharfa w Tarnowie.
E. Witkowski w Przemyślu.

Woda i Pudry do Zębów

Docteur Pierre

Fakultetu Medycznego w Paryżu, 8, place de l'Opéra, w Paryżu

Sprzedaż we wszystkich składach materyałów aptecznych, w składach perfum i u fryzjerów

1111 70 0

Herbatę chińską

tegorocznego sprzętu, po cenie złr. 2.50 3.50, 4.50, 5.50 za kilogram poleca **Mich. St. Bury** w firmie **J. A. W. Gurlitt & Co. Altona via Hamburg.** 2174 7 12

Mieszkanie

frontowe, z balkonem, na pierwszem piętrze, składające się z 4 pokoi, przedpokoju, kuchni itp., **do wynajęcia od 1 stycznia przy ulicy Garncarskiej, L. 7.** 2148 5 6

Obrazki świętych

w największym wyborze, z najpierwszych fabryk, **po umiarkowanych cenach** poleca handel

H. Kretschmer

w Krakowie 2242 6 12

przy ulicy Mikołajskiej, L. 8.

Niniejszem mamy zaszczyt uwiadomić, że nasze **rozpowszechnione i z dobroci znane**

PIWA

jako to:

„Porter" (Porterbier) w oryg. flaszkach,

„Ale" w oryginalnych flaszkach,

są do nabycia w składach handlowych pp. **J. Miki** (Rynek gł.), **J. Kosza** (ul. Grodzka), **J. Jagusińskiego** (ul. Floryańska), **W. Mikuszewskiego i A. Zygadłowicza** (Mały Rynek), **I. Szklarczyka** (ul. Szczepańska), **S. E. Loeflera** (ul. Mostowa, L. 6), **W. Schuha** (Podgórze), **M. Męckiego** (Wola Justowska). 1013 56 56

Z poważaniem

Zarząd browaru arcyksięcia Albrechta w Żywcu.

Zniżenie cen.

Kąpiele ciepłe i zimne,

łaźnia parowa i ziołowa,

tusze rozmaite i baseny,

z największym komfortem urządzone na wzór podobnych zakładów europejskich i z największą czystością utrzymywane tylko

w Hotelu Krakowskim

przy plantach.

Najdawniejsze, najbardziej renomowane kąpiele w Krakowie.

Kąpiele mineralne na żądanie.

Kuracya Masażem.

Ceny zniżone od Nowego Roku.

Bilety abonamentowe dla Szan. Gości wydają się pod nader korzystnemi warunkami. — Dla pp. Oficerów i uczącej się młodzieży ceny zniżone 2304 3 12

Bulion

podwójnie mocny, znany w Galicyi z dobroci i stosunkowej taniości, lepszy pewnie od wszystkich fabrycznych wyrobów tego rodzaju, bo z własnego bydła, drobiu i zwierzyny wyrabiany, poleca **Zarząd dworu Łapszyn** poczta **Brzeżany (Galicya).**

Nr. 00. Z samej zwierzyny i drobiu **z truflami** 1 kilo **(dwa funty)** 7 złr. 50 cen

Nr. 1. Z samej zwierzyny i drobiu 1 kilo złr. 50 centów.

Nr. 2. Z cielęciny, drobiu, wołowiny 1 kilo 50 złr. 50 centów. 2022 14 100

ADOLF HIRT

Wiedeń

IV., Fleischmanngasse, 5, 3 Stock,

Główny skład dla Austro-Węgier

pozwala sobie polecić

Pierwszej jakości gwarant. czystą

Wodę Kolońską

z najprzed. zapachem.

1 skrzynka oryg. z 3 dużemi flaszkami	2 złr.
1 skrzynka oryg. z ½ tuzina duż. flaszk.	4 złr.
1 skrzynka oryg. z 1 tuzinem mał. flaszk.	4 złr.

loco Wiedeń.

1 sztuka c. k. patentowanego **sukna do czyszczenia** polerowanych metalowych przedmiotów z złota, srebra, Alpacka, mosiądza itd., a to bez użycia jakichkolwiek innych czynników i dodatków, **1 złr. 10 ct.** 2257 3 12

Rozsyłka za zaliczką.

Odsprzedający z dobr. poleceniami poszukiwani.

Piernik hygieniczny

i Biskwity Grahama

z 29-krotnie premiowanej fabryki parowej

L. CZYŃSKIEGO

w Jarosławiu

polecone przez Towarzystwo lekarskie krakow., podług licznych uznań lekarzy i kuracyuszy są bardzo skutecznym środkiem, usuwającym dolegliwości powstające z leniwego trawienia, jako to zgagę, obstrukcyę, dyspepsyę, brak apetytu, niesmak, wzdęcia, kongestyę, hemoroidy itp.

Piernik hygieniczny sztuka **20 ct.**
Biskwity Grahama karton 20 sztuk **30 ct.,** 1 kilog. **1 złr. 50 ct.**

Do nabycia w składach własnych w Krakowie, Sukiennice, we Lwowie, ul. Halicka, w Przemyślu, Jarosławiu, jakoteż we wszystkich handlach korzennych, gdzie odnośny plakat jest wywieszony. 1987 14 0

Broszurę, podającą rady dla cierpiących na powyższe dolegliwości, wysyła fabryka darmo i opłatnie.

Dzierżawa folwarku

należącego do wielkiego skarbu, a oddalonego o 6 kilometrów od czwartej od Lwowa stacyi kolejowej, o 350 morgach bardzo dobrej gleby, z budynkami w pośrodku gruntów, **do odstąpienia, z inwentarzem lub bez tegoż, pod nader korzystnemi warunkami,** 2239 5 5

Bliższej wiadomości udzieli **M. Minkusiewicz,** notaryusz, **w Rożniatowie.**

Maszynista ślusarz

ze swojemi narzędziami, czynny przy zakładzie w Królestwie, zmuszony poszukiwać miejsca stałego w Galicyi przy większym obszarze dworskim lub fabryce.

Zgłoszenia uprasza pod **A. P. 1999** do Admin. „N. Reformy". 1999 4 4

Willa parterowa

z placem frontowym pod budowę przy **ulicy Smoleńsk za Rudawą,** jest z wolnej ręki do sprzedania.

Adresu udzieli Administracya „Nowej Reformy". 2184 5 6

Ekonom

w sile wieku, doświadczony, z chlubnemi poleceniami z kraju i zagranicy, z dokładną znajomością języka niemieckiego, życzy sobie stałej i wiadomościom jego odpowiedniej posady. 2296 3 3

Adres poda Admin. „N. Reformy".

Aby ułatwić Szanownej Publiczności nabycie wydawnictwa mojego

Wojsko polskie z 1831 r.

edycya popularna,

pozostawiam cenę prenumeracyjną **do 1 lutego** 1889 r. Do tego czasu kosztować będzie: 1 egzemplarz kartonowy **1 złr.,** egz. z osobnemi 10 tablicami, na pięknym papierze, w tece **3 złr.,** egzemp. takiż, ale odręcznie kolorowany, **6 złr.** Potem cena znacznie podwyższoną zostanie. Pieniądze można przesyłać w listach rekomendowanych pod adresem: 2295 2 3

K. Kozłowski, wydawca.

Poznań, ulica Długa, 8, (dom własny).

MASSAGE.

Dr. MICHAŁ KAUFMANN

wrócił z Marienbadu

i leczy jak dawniej **choroby stawów, mięśni i nerwów** (nerwobóle, kurcze, porażenia, hysterye), jako też **atonią kiszek i otyłość** za pomocą **mięsienia** (Massage) według metody Mezgera w Amsterdamie 1674 37 37

Przyjmuje od godziny 2 do 4 popołudniu w domu Wgo Kaczmarskiego, ul. Grodzka, L. 32

Pod gwarancyą!

W 6 miesiącach dokładnie po francusku mówić i pisać uczy z Paryża przybyły profesor języka francuskiego.

Każdy pobierający naukę **płaci tylko za pierwsze 3 miesiące** (płaca miesięczna), zaś za drugie dopiero po owładnięciu języka.

Honoraryum umiarkowane.

J. Elster, ulica Grodzka, L. 39, I piętro, schody główne, na prawo na ganku. 2316 2 2

Ziółka piersiowe

Dra Seeburgera.

Jedyny środek przeciw chorobom płucowym, mianowicie: **uporczywym katarom, kaszlowi, zapaleniu gardła, chrypce, zaflegmieniu** i t. p. 2142 37 0

Pakiet 20 ct., za stempel i opakowanie na prowincyę o 10 ct. więcej.

Do nabycia w aptece „pod złotą głową" **Leona Rosnera w Krakowie.**

Realność w Rabce

przy przystanku kolei transwersalnej, składająca się z nowo, gustownie wybudowanego domu parterowego, z piękną werandą od południowej strony, o trzech pięknych pokojach, kuchni, sieni, piwnicy murowanej, z obok wybudowanej wozówki i stajni, i ogrodu warzywnego, jest zaraz z wolnej ręki **do sprzedania.**

Wiadomość w Admin. „N. Reformy". 2301 3 3

Korzystne pożyczki

mogą otrzymać osoby niezawisłe, mające porządne mieszkanie roczne, stałe zarobki albo dochody, jak: Przemysłowcy, Rzemieślnicy, Kupcy, Urzędnicy, Oficerowie, prywatni właściciele ziemscy itd., według stosunków od 100 do 2000 złr. jako kredyt osobisty na 6 do 8%, spłacalnych w małych ratach miesięcznych lub kwartalnych przekazem pocztowym. Na nieruchomości i hipotekę na 4½ do 5% z umorzeniem w dłuższym przeciągu czasu, w każdej wysokości.

Wiadomości udzieli listownie na zapytania w niemieckim języku Administracya **„Capitalist", Buda Pest,** Postfach, Hauptpost. Na odpowiedź należy załączyć 15 centów w markach. 2182 9 10

Kamienica II-piętrowa

przy ulicy Floryańskiej, Nr. 34,

do sprzedania.

Wiadomość na miejscu. 2318 2 3

Z drukarni Związkowej w Krakowie. Papier z fabryki Braci Fijałkowskich w Bielsku. Odpowiedzialny rządca drukarni A. Szyjewski.